

Voorwoord

Research tutorials door Nederlandstalige onderzoekers in het buitenland, deel twee

In 2015 publiceerde Stem-, Spraak, en Taalpathologie een speciaal nummer waarin Nederlandstalige wetenschappers werkend buiten Nederland en Vlaanderen elementen uit hun onderzoek deelden in de vorm van tutorials. Deze tutorials zijn bedoeld als kennis- en inspiratiebron voor stem-, spraak-, en taalpathologen in het Nederlandstalige werkgebied. Het nummer (zie sstp.nl/issue/view/1697) is een succes gebleken: de artikelen worden gebruikt in het huidige logopedische onderwijs, en de toegangs- en downloadstatistieken op sstp.nl laten een voortdurende interesse zien. Na het succes van het eerste nummer volgt nu de tweede editie, waarin Nederlandstalige wetenschappers die hun onderzoek in het buitenland voortgezet hebben een selectie van hun huidige toegepaste of theoretisch gestoelde werk presenteren.

Het eerste artikel is genaamd “Is stotteren een spraak-motorische timingstoornis? Een alternatieve geïntegreerde benadering volgens het SAMI-model”. Robert van de Vorst en Vincent Gracco geven een overzicht van de belangrijkste huidig gangbare spraak-motorische theorieën en modellen van stotteren, waarna het *Speech And Monitoring Interaction* model van stotteren besproken wordt. Dit model integreert spraakproductie- en monitoringsfactoren, waarin zowel langdurige en contextonafhankelijke factoren als kortdurende en contextgevoelige factoren gemodelleerd kunnen worden, teneinde de mogelijke onderliggende oorzaak van stotteren in beeld te brengen. De auteurs merken op dat de complexe relatie tussen deze factoren weerspiegeld moet worden in (gedrags)therapie bij stotteren waarin deze factoren op een gebalanceerde manier dienen te worden geaddresserd.

In het tweede artikel “Het gebruik van magnetoencefalografie als hersenbeeldvormingstechniek voor het bestuderen van neurale processen bij ontwikkelingsstotteren” bespreken Luc De Nil, Douglas Cheyne, en Anna Mersov aan de hand van een tweetal studies hoe magnetoencefalografie (MEG) als hersenbeeldvormingstechniek gebruikt kan worden om spraakprocessen te bestuderen. De eerste studie laat zien hoe hoe MEG gebruikt kan worden om de invloed van taakcomplexiteit op neurale verwerking te bestuderen, terwijl in de tweede studie wordt gerapporteerd hoe MEG verschillen laat zien tussen stotterende en niet-stotterende sprekers met betrekking tot corticale activiteit voorafgaand en gedurende

spraakproductie. Deze studies laten zien dat MEG een veelbelovende techniek is om meer te begrijpen van de werking van neurale triggers die geassocieerd worden met het optreden van stotteren in spraak.

In het derde artikel “Een selectief overzicht van sensorische integratieproblemen van spraak en niet-spraak bij individuen die stotteren” geven Ludo Max en Ayoub Daliri een bloemlezing van huidige theoretische inzichten in de neurale controle van (spraak)bewegingen in de context van stotteronderzoek. De in dit artikel besproken studies laten zien dat stotteren geassocieerd wordt met gegeneraliseerd afwijkingen op het gebied van sensorimotorische integratie en motorisch leren, en mogelijk ten grondslag ligt aan een bewegingsstrategie in individuen die stotteren die gekenmerkt wordt door traagheid in spraak- en niet-spraakbewegingen.

Frank Boutsen en Justin Dvorak schetsen in “Prosodie en motorische spraakstoornissen: een historisch overzicht” de geschiedenis en achtergrond van de neurologische classificatie van dysartrie parallel lopend aan de historische ontwikkeling en linguïstische conceptualisering van prosodie, teneinde deze samen te brengen in de bespreking van een serie recent uitgevoerde studies die prosodische metrieken gebruiken in de differentiaaldiagnose van motorische spraakstoornissen, met als conclusie dat deze metrieken de potentie hebben om de traditionale audio-perceptuele methode van differentiaaldiagnose aan te vullen.

In het vijfde artikel “De toon waarop: Wat is intonatie en hoe kan het afwijken van de norm?” bespreekt Ineke Mennen de autosegmentele-metrische (AM) analyse als beschrijvingsmethode van de realisatie van intonatie in lopende spraak, en geeft een overzicht hoe deze intonatiebeschrijving gebruikt kan worden bij het karakteriseren van realisatieverschillen van intonatie bij het vergelijken van talen en sprekergruppen. Daarnaast wordt besproken hoe de AM analyse gebruikt kan worden bij het karakteriseren van intonatieafwijkingen in sprekers met spraakstoornissen, en mogelijk kan bijdragen aan een effectievere behandeling.

Graag willen we de auteurs bedanken voor het beschikbaar maken van hun werk in het Nederlands. Wij hopen dat ook deze serie van informatieve artikelen inzicht geeft in de huidige stand van zaken in stem-, spraak- en taalonderzoek door wetenschappers in het buitenland, en de belangstelling wekt van zowel onderzoekers als klinici.

Namens de kernredactie,

Frits van Brenk

Hayo Terband